

ОБЩЕСТВЕНИ ОЦЕНКИ ЗА СЪДЕБНАТА РЕФОРМА И РАБОТАТА НА ПРОКУРАТУРАТА: НЯМА НЕВИННИ

 BiPI

БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ

Характеристики на изследването

Метод на регистрация на данни: Стандартизирано персонално интервю тип face-to-face с регистрация на данни чрез таблети (ТАPI – Tablet-assisted personal interviewing)

Обем на извадката: 1020 интервюта с пълнолетни граждани на България

Метод на формиране на извадката: Двустепенна гнездова квотна извадка, формирана по признаците възраст, пол, образование и тип на населеното място

Период на провеждане на изследването: 26 ноември-15 декември 2024 г.

Представителност: Национално представително за пълнолетното население на страната

Проучването възпроизвежда структурата на населението по следните демографски признаци:

- Пол
- Възраст
- Образование
- Тип населено място

Възложител: Български институт за правни инициативи

Изпълнител: Социологическа агенция Глобал Метрикс

Global Metrics Ltd.

Основни резултати от проучването

Десет години след приемането на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система обществените оценки за съдебната реформа в страната са преобладаващо критични. В края на декември 2024 година над две трети от пълнолетните българи смятат, че тя е в застой. Между една пета и една трета от запитаните все пак виждат някакви, макар и много слаби, резултати в отделни направления. Основните причини за неосъществената съдебна реформа, според общественото мнение, са интересите на различни обществени кръгове, които работят срещу нейното осъществяване, както и политическата криза и липсата на политическа воля за реформи в този сектор. Около една трета от запитаните са склонни да посочат и липса на воля сред магистратите, което показва, че, от гледна точка на общественото мнение, няма „невинни“ за неосъществената съдебна реформа. Като контрапункт на тези оценки, мнението, че няма обществена подкрепа за реформата, се споделя от едва 9% от запитаните.

Налице е широк консенсус за важноста на съдебната реформа. На това мнение са почти всички: 75% я смятат за много важна, а 20% - за по-скоро важна. Българските граждани задават широк кръг приоритети за съдебната реформа в следващите няколко години, като най-важните според тях са: реална и ефективна борба с корупцията по високите етажи на властта, независимост на съда, бърз съдебен процес, борба с битовата престъпност, отчетна и ефективна прокуратура, борба с домашното насилие.

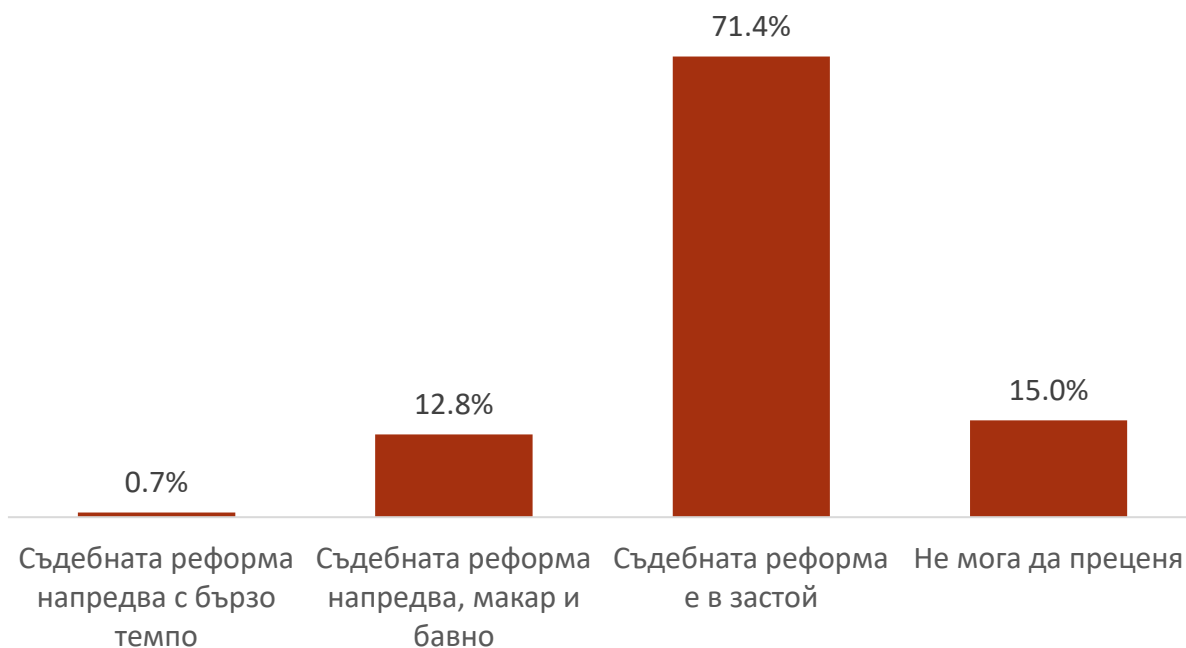
Оценките за дейността на прокуратурата през последните десет години са преобладаващо ниски и отразяват многократно регистрираното ниско доверие в нейната работа. Според общественото мнение работата на прокуратурата под ръководството на Сотир Цацаров (по изследване на БИПИ от 2019 г. реализирано от Глобал Метрикс), Иван Гешев и Борислав Сарафов по петстепенна скала от 2 до 6 се концертира в „Слаб“ 2 и „Среден“ 3. Средната оценка за работата на прокуратурата в мандата на Сотир Цацаров е 3.05, при ръководството на Иван Гешев е 2.75, а по време на Борислав Сарафов – 2.81. Налице са все пак и специфики – докато оценките за работата на прокуратурата под ръководството на Сотир Цацаров също са били критични, но изтеглени в по-умерените позиции на скалата, на

работата на прокуратурата при Иван Гешев са поставени два пъти повече слаби оценки. Същата тенденция се запазва, макар и леко смекчена, в оценките за Борислав Сарафов. Оценките и за тримата ръководители на прокуратурата показват силно критични мнения, които са индикатор за слаби резултати както в справянето с битовата престъпност, така и в борбата с корупцията по високите етажи. Работата в тези направления гражданите виждат основно като кампанийна, а преобладаващото мнение е, че **прокуратурата се използва за политически цели** и няма никакви ползи за обществото от работата на главния прокурор.

В заключение, общественото мнение дава силна подкрепа и ясни приоритети за съдебната реформа, но е изключително недоволно от липсата на резултати.

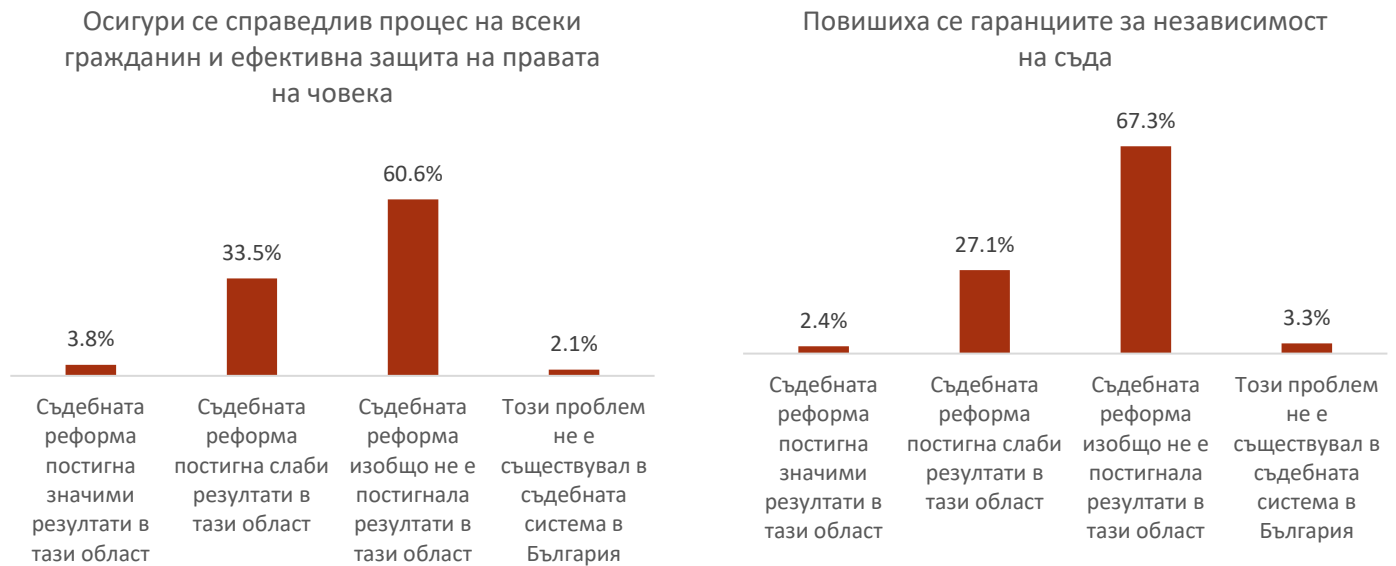
Оценка за съдебната реформа

Ако трябва да дадете оценка на съдебната реформа в България, какво бихте казали?

Близо три четвърти от пълнолетните българи са на мнение, че съдебната реформа е в застой. Едва 13% смятат, че има, макар и бавен, напредък. На това мнение по-често са хората

с висше образование и работещите в държавния сектор. Въпреки това и сред тези групи доминира мнението, че съдебната реформа не напредва.

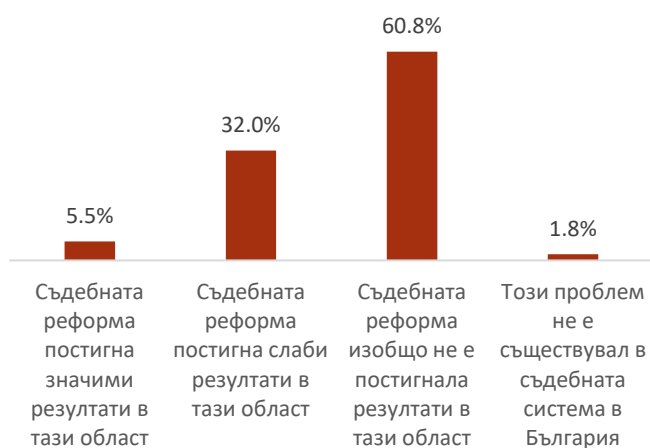
Според широката общественост съдебната реформа се е провалила във всички основни направления, като за почти две трети от запитаните тя не е успяла да осигури справедлив процес за всеки гражданин. Едва една трета смятат, че има някакви, макар и слаби, резултати в тази област.

Сходни са нагласите и по отношение на гаранциите за независимост на съда, осигуряването на обективност при разследванията срещу магистрати, когато за това има законови основания, както и относно отчетността и независимостта на прокуратурата от политическо влияние и цялостна защитата на съдебната система от икономическо влияние. Оценките, във всяко от тези направления, са доминирани от мнението, че съдебната реформа не е постигнала нищо (между две трети и три четвърти от гражданите са на тази позиция) или че напредъкът в тази област е твърде слаб (между една пета и една трета са на това мнение).

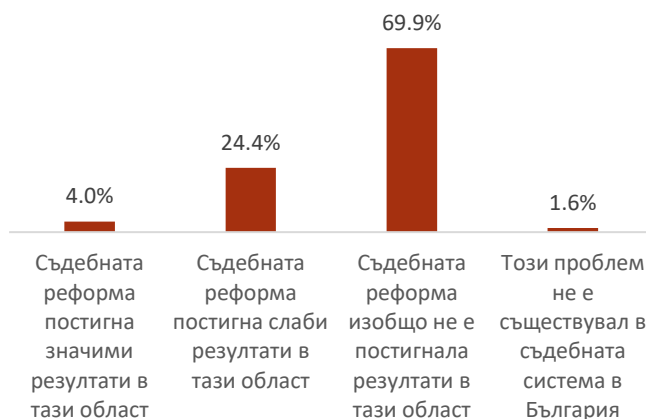
По четирите направления, в които оценките за съдебната реформа са най-критични (най-висок дял мнения, че реформата не е постигнала резултати в тази област), се очертават следните статистически тенденции:

- 76% са на мнение, че липсват резултати по отношение на целта да се ограничи **политическото влияние върху съда и прокуратурата**
- 73% са на мнение, че липсват резултати по отношение на целта да се **предотврати конфликтът на интереси и корупцията в рамките на съдебната власт**
- 70% са на мнение, че липсват резултати по отношение на целта за намаляване на възможностите за злоупотреби със служебно положение и използване на съдебната система **за разчистване на политически и икономически сметки**
- 70% са на мнение, че липсват резултати по отношение на целта да се намали **икономическото влияние върху съда и прокуратурата**

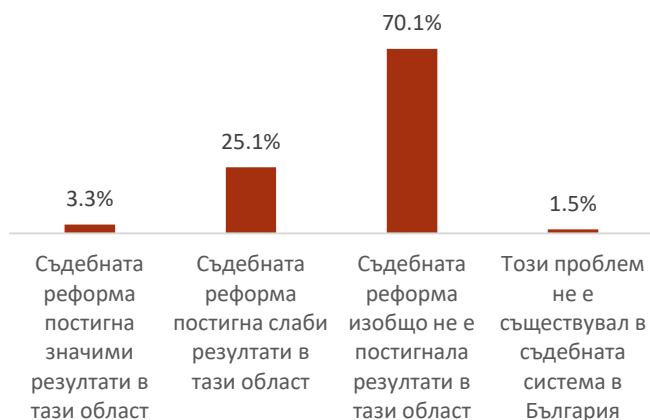
Провежда се ефективно разследване на случаите на сплашване на магистрати

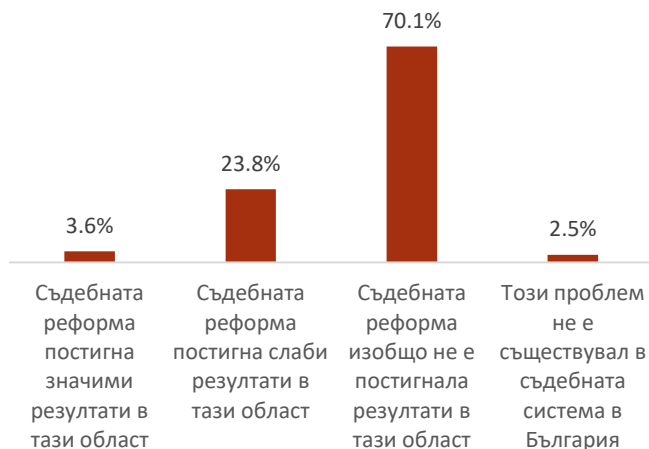
Разследвания срещу магистрати, когато има законови основания за това, се провеждат обективно

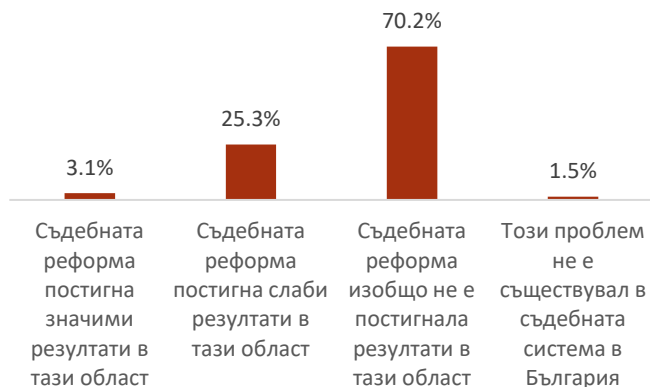
Прокуратурата стана по-отчетна и независима от политическо и икономическо влияние

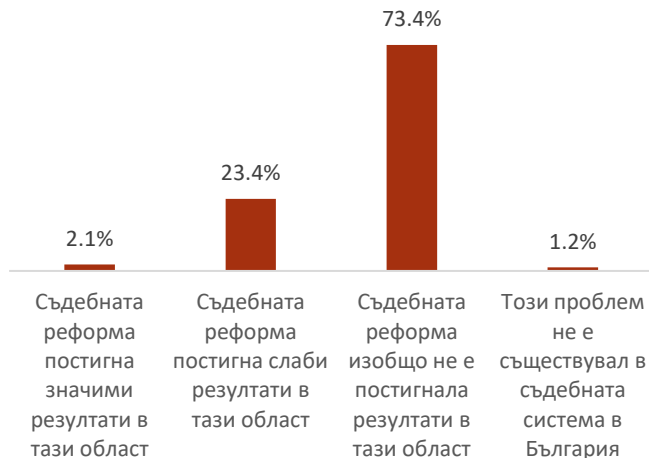
Ограничи се икономическото влияние върху съдебната система

Намаляха възможностите за злоупотреби със служебно положение и използване на съдебната система за разчистване на политически и икономически сметки

Предотврати се конфликтът на интереси и корупцията в рамките на съдебната власт

Ограничи се политическото влияние върху съд и прокуратура

Жените по-често от мъжете са склонни да смятат, че са постигнати слаби резултати, докато мъжете в по-голяма степен посочват, че съдебната система изобщо не е постигнала напредък. Хората с висше образование и жителите на столицата, както и работещите в държавния сектор, по-често смятат, че има резултати, макар и слаби, докато жителите на малките градове и селата споделят по-критични мнения.

Политическите разделения по оста „статукво-промяна“ също се отразяват на оценките за съдебната реформа. Избирателите, които симпатизират на партии, които са от дълго време на политическия хоризонт, са по-склонни да видят, макар и слаби, промени в резултат от съдебната реформа.

Сред водещите причини за забавяне на съдебната реформа широката общественост извежда на преден план интересите на групи, които работят срещу реализиране на съдебната реформа (56%). Липсата на политическа воля и политическата криза са фактори, които се посочват от около една трета от пълнолетните българи. Малко под една трета са на мнение, че магистратите нямат воля за съдебна реформа. Тези резултати показват, че от гледна точка на общественото мнение няма „невинни“ за неосъществената съдебна реформа. Като контрапункт на тези оценки мнението, че няма обществена подкрепа, се споделя от едва 9% от запитаните.

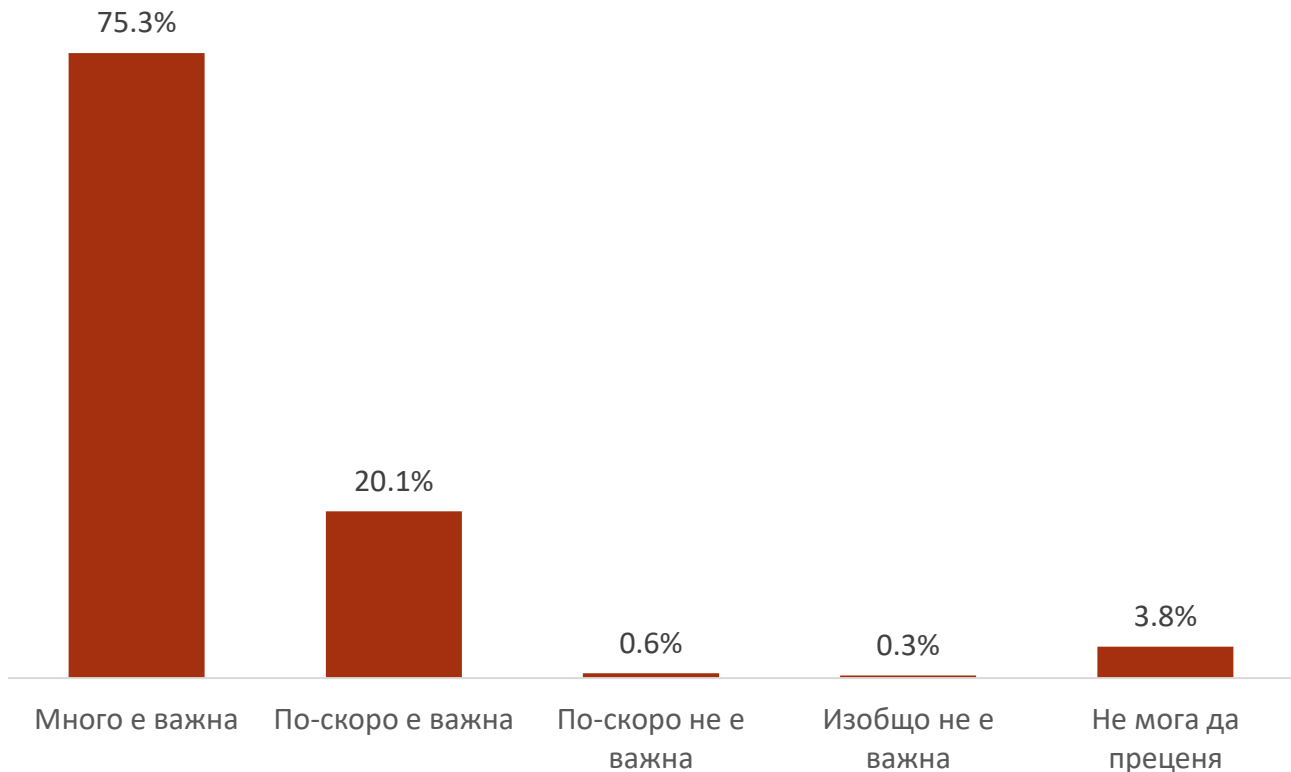
Какви са причините съдебната реформа да буксува?

Работещите в частния сектор, жителите на столицата и хората на средна възраст по-често от останалите смятат, че има интереси, които работят в посока да не се реализира съдебната реформа.

Оценки за важността на съдебната реформа

Доколко е важна според Вас съдебната реформа?

Налице е широк консенсус за важността на съдебната реформа, който достига до рекордните 95%. Три четвърти (75%) смятат, че съдебната реформа е много важна, а 20% я смятат за по-скоро важна. Българските граждани задават широк кръг приоритети за съдебната реформа в следващите няколко години, като най-важните според тях са: реална и ефективна борба с корупцията по високите етажи на властта, независимост на съда, бърз съдебен процес, борба с битовата престъпност, отчетна и ефективна прокуратура, борба с домашното насилие.

Приоритети пред съдебната реформа

Приоритетите за съдебната система са ясно очертани в лицето на обществеността и сред най-важните не попадат социално-икономически мерки, които биха имали отражение върху гражданите и страните по дела (намаляване на съдебните такси и адвокатските

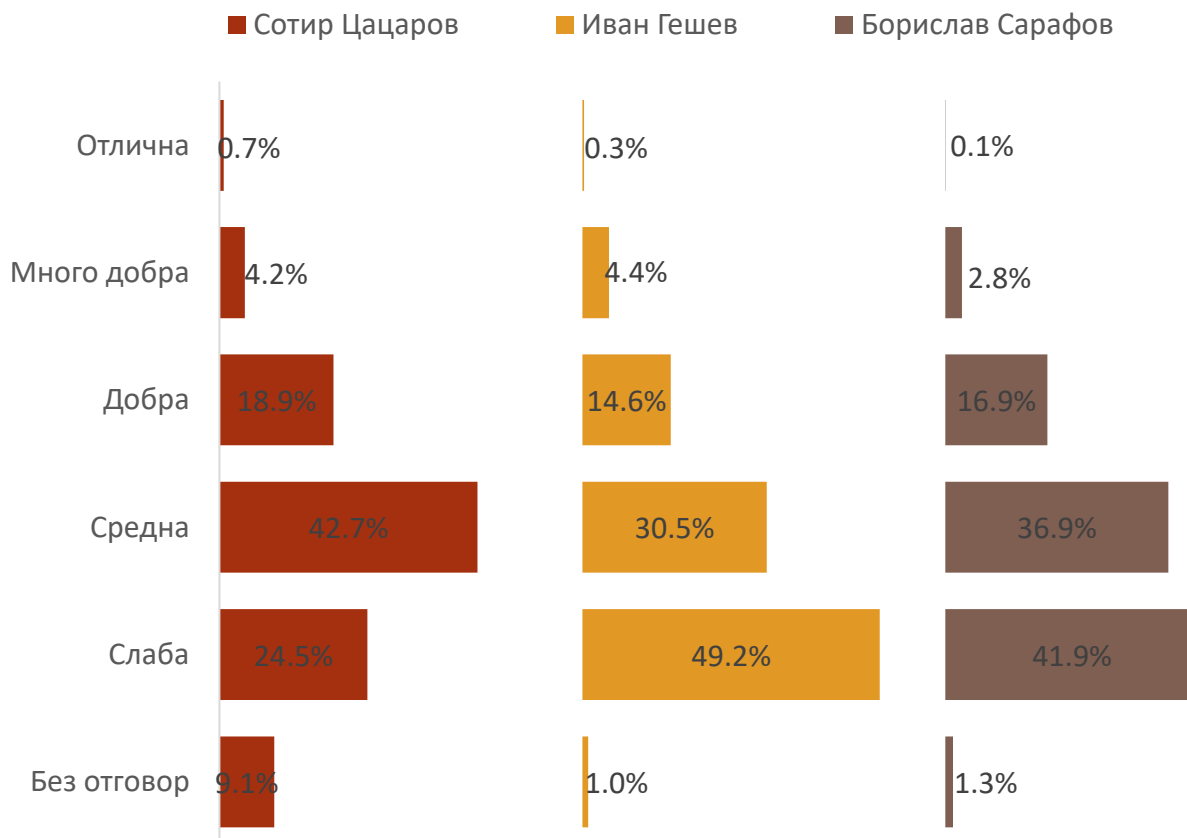
хонорари), а най-невралгичните точки и] високите очаквания към съдебната реформа. Подкрепата за първите три приоритета е много висока и достига съответно до четири пети, три четвърти и две трети от пълнолетните граждани. **Това са ефективна и реална борба с корупцията по високите етажи, независимост на съда и бърз съдебен процес.** Двата проблема, които засягат пряко гражданите и се отличават с масовост (битова престъпност и домашно насилие), също са изведени на преден план, всеки с около 50-55% подкрепа. **Жените посочват като приоритет борбата с домашното насилие с 15 процентни пункта по-често от мъжете (това е приоритет за 56% от жените и 41% от мъжете).** Битовата престъпност е във фокуса на вниманието на жителите на столицата и на малките градове. Домашното насилие привлича вниманието и тревожи в най-голяма степен живеещите в столицата и младите поколения.

Кое за Вас е важно/приоритетно да е част от съдебната реформа
в следващите години?

Оценка за работата на прокуратурата

Оценка за работата на прокуратурата под ръководството на:

Средна оценка за работата на прокуратурата под ръководството на			
	Сотир Цацаров	Иван Гешев	Борислав Сарафов
	3,05	2,75	2,81
	<i>Изследване, проведено от социологическа агенция Глобал Метрикс, 2019 година</i>	<i>Изследване, проведено от социологическа агенция Глобал Метрикс, 2024 година</i>	

Оценките за дейността на прокуратурата през последните десет години са преобладаващо ниски и отразяват многократно регистрираното ниско доверие в нейната

работа. Според общественото мнение работата на прокуратурата под ръководството на Сотир Цацаров, Иван Гешев и Борислав Сарафов по петстепенна скала от 2 до 6 се концентрира в „Слаб“ 2 и „Среден“ 3. Налице са все пак и специфики – докато оценките за Сотир Цацаров също са били критични, но изтеглени в по-умерените позиции на скалата (добра оценка – 19%, средна – 43%, слаба – 25%), на работата на прокуратурата при Иван Гешев са поставени два пъти повече слаби оценки (49%). Същата тенденция се запазва, макар и леко смекчена, в оценките за Борислав Сарафов, за когото слаби оценки дават 42% от запитаните. **Средните оценки за работата на ръководителите на прокуратурата в периода 2016-2024 година са около „среден“ три – за Сотир Цацаров 3,05, за Иван Гешев 2,75 и за Борислав Сарафов 2,81.**

Оценки за работата на главния прокурор

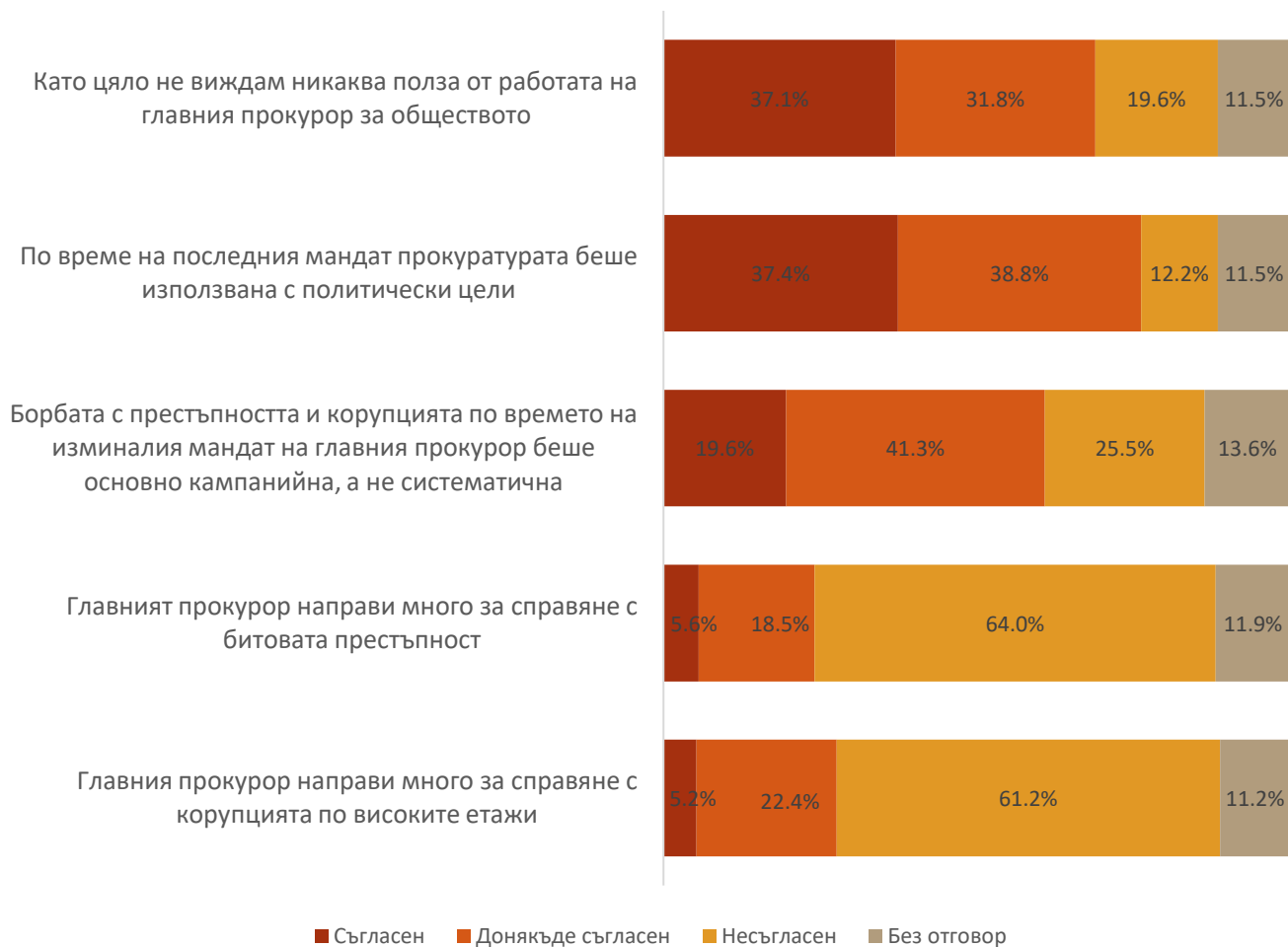
Оценките за тримата ръководители на прокуратурата в периода 2016-2024 година показват силно критични мнения, които са индикатор за слаби резултати както в справянето с битовата престъпност, така и в борбата с корупцията по високите етажи. Работата в тези направления гражданите виждат основно като кампанийна, а преобладаващото мнение е, че **прокуратурата се използва за политически цели** и няма никакви ползи за обществото от работата на главния прокурор.

Кое от следните мнения за работата на главния прокурор е най-близко до вашето:

Изследване, проведено от социологическа агенция Глобал Метрикс за Български институт за правни инициативи, декември 2024 година

Оценка за работата на Сотир Цацаров

Изследване, проведено от социологическа агенция Глобал Метрикс за Български институт за правни инициативи, 2019 година